



e-ISSN: 2630-631X

Article Type

Research Article

Subject Area

Social service

Vol: 8 Issue: 60

Year: 2022 JUNE

Pp: 1111-1119

Arrival

13 May 2022

Published

30 June 2022

Article ID 62953

Doi Number

<http://dx.doi.org/10.29228/smryj.62953>

How to Cite This

Article

Arslan, K. & Şahin, H. (2022). "Ortaokul Öğrencilerinin Toplumsal Değer Algılarının Yaşlılara Yönelik Tutumlarına Etkisi", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 8(60): 1111-1119



Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Ortaokul Öğrencilerinin Toplumsal Değer Algılarının Yaşlılara Yönelik Tutumlarına Etkisi

The Effect Of Secondary School Students' Social Value Perceptions On Attitudes Toward Elderly

Kübra ARSLAN¹ Hande ŞAHİN²

¹ Dr.Öğrt.Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Kırıkkale, Türkiye

² Prof.Dr., Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Kırıkkale, Türkiye

ÖZET

Yaşlılık; bireylerde önlenmesi mümkün olmayan fiziksel değişimlerin ve kayıpların görüldüğü, sosyo-ekonomik, çevresel, sağlık, eğitim gibi faktörleri de içeren geniş bir kavramdır. Yaşlı bireylerin yaşamlarını etkileyen faktörlerin yalnızca kronolojik yaşlanmaya bağlı olarak ortaya çıkmadığı, aynı zamanda toplum yaşamındaki değişimlerin de yaşlı bireylerin yaşamlarını biçimlendirdiği açıktır. Bu çalışmada, ortaokul öğrencilerinin toplumsal değer algılarının yaşlılara yönelik tutumlarına etkisi incelenmiştir. Nicel desende tarama modellerinden biri olan ilişkisel tarama türünde yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini Kırıkkale il merkezinde bulunan rastgele örnekleme yoluyla seçilen bir devlet ve bir özel okula devam eden ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 287 öğrenci oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında; 'Kişisel Bilgi Formu', 'Yaşlılığa İlişkin Düşünceler Formu' ve 'Toplumsal Değerleri Algılama Ölçeği'nden yararlanılmıştır. Araştırma verilerinin analizi bilgisayarda Statistical Package For Social Science (SPSS) 24.0 paket programında gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde; sayı, yüzde, ortalama, ikili gruplar için t testi, ikiden daha fazla grup için ise ANOVA testi kullanılmıştır. Örneklem grubunu oluşturan 287 öğrencinin yarısının kızlardan, %49.5'inin ise erkeklerden oluştuğu belirlenmiştir. Öğrenciler arasında yaşlılara evinde bakılması gerektiğini belirtenler önde gelmektedir. Araştırma sonucunda; öğrencilerin toplumsal değer algılarının yüksek oranda olduğu, toplumsal değerleri algılamaları ile yaşları ve yaşlılarla görüşme sıklığı arasında anlamlı bir fark bulunduğu belirlenmiştir. Öğrenciler arasında 'Kendine bakamayacak kişilere yaşlı denir', 'Yaşlılar çok konuşur' ve 'Yaşlılar her şeye karışır' ifadelerine katılmayanlar yüksek orandadır.

Anahtar Kelimeler: Ortaokul öğrencisi, toplumsal değer algısı, yaşlı

ABSTRACT

Elderly is a broad concept that includes factors such as socio-economic, environmental, health, education, and physical changes and losses that cannot be prevented in individuals. It is clear that the factors affecting the lives of elderly individuals do not only arise due to chronological aging, but also that the changes in social life shape the lives of elderly individuals. In this study, the effect of middle school students' social value perceptions on their attitudes towards the elderly was examined. This study was carried out in relational scanning type, which is one of the quantitative design scanning models. The sample of the research consists of 287 students who attend a state and a private school randomly selected in Kırıkkale city center and agree to participate in the research voluntarily. In data collection; "Personal Information Form", "Thoughts on Aging Form" and "Social Values Perception Scale" were used. Analysis of the research data was performed on the computer using the Statistical Package For Social Science (SPSS) 24.0 package program. In the analysis of the data; Number, percentage, mean, t-test for paired groups, ANOVA test was used for more than two groups. It was determined that half of the 287 students forming the sample group were girls and 49.5% were boys. Among the students, those who state that the elderly should be looked after at home are the leading ones. As a result of the research; It has been determined that students' perception of social values is high, there is a significant difference between their perception of social values and their ages and frequency of meeting with the elderly. Among the students, those who do not agree with the statements "People who cannot take care of themselves are called old", "Old people talk too much" and "Old people interfere with everything" are at a high rate.

Keywords: Secondary school student', social value perception, elderly

GİRİŞ

Değerler; kararların ve davranışların temeli olarak belirtilmektedir (Satterfield, 2001). Diğer bir ifade ile değerler, kalıcı olan ahlak kurallarıdır (Sarıça, Çelik, Arıcı & Kaya, 2014). Değerler, bireylerin taşıdığı yüksek ve yararlı nitelikleri ifade eden soyut duygular ve ideallerdir. Değerleri tercih ve tutumlardan ayıran özellik belirleyici ve etkili olmasıdır. Değerlerin yol gösterici, zamanla değişebilen ve olayları yönlendiren özellikleri de bulunmaktadır (Debats, 1996). Değerlerin bireyin yaşam hedefine ilişkin özellikleri olduğu gibi toplumsal yönden davranış ve tutum şekillerini de etkileyen özellikleri de bulunmaktadır.

Toplumsal değerler, toplumsal düzenin devamlılığı ve toplumsal yapı için oldukça önemli ve toplumsal bütünlüğün ayrılmaz bir ögesidir. Aile, ekonomi, hukuk, din ve eğitim, gibi kurumlar toplumsal değerlerden etkilenip bu doğrultuda şekillenmektedir. Toplumsal kurum ve gruplar ile kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır. Toplumsal değerler, toplum için değerli olanı ve arzu edilenleri belirlerken, kısa ve uzun vadede iyi-kötü ya da doğru-yanlış, arasındaki ayrımı da kolaylaştırmaktadır (Parashar, Dhar & Dhar, 2004; Halstead & Pike, 2006). Her toplumda ideal düşünme ve davranma yolları değerler tarafından belirtilmektedir (Ceylan,2012).

Değerler yaşlılık döneminde de oldukça önemli bir konumdur. Yaşlılık; bireylerde önlenmesi mümkün olmayan fiziksel değişimlerin ve kayıpların görüldüğü, sosyo-ekonomik, çevresel, sağlık, eğitim gibi faktörlerin değişikliğe uğradığı bir dönemdir. Yaşlı bireylerin yaşamı yalnızca kronolojik yaşlanmaya bağlı değil, aynı zamanda toplumda yaşanan değişimlerden de etkilenmektedir.

Toplumsal değerler yaşlılığa ilişkin bakış açısını etkileyen önemli faktörlerden birisidir. Çocuk küçük yaşta duygusal yönelimleri ve toplumsal değerleri ailede almaya başlamaktadır. Toplumsal yapı içinde kuşakların birbirlerine yönelik tutum ve davranışları toplumu ayakta tutan dinamiklerdendir. Bu kapsamda gençlerin yaşlılara ilişkin olumlu bakış açıları toplumsal değerlerin gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Bireylerin yaşlıya yönelik görüş ve tutumları kültüre özgü olarak değişiklik gösterebilmektedir. Geleneksel toplumlarda yaşlı saygı duyulan, bilgi ve deneyimlerinden yararlanan bireyler olarak görülmektedir (Atasoy, 2020).

Literatürde farklı basamaklarda öğrenim gören öğrenciler ile yapılan çalışmalar incelendiğinde, öğrencilerin yaşlı bireylere karşı olumlu tutumlar içinde oldukları göze çarpmaktadır (Ceylan & Öksüz, 2015, Güven, Muz & Ertürk, 2012; Çelik; 2019; Başaran, 2018; Soyuer vd., 2010; Yılmaz & Özkan, 2010; Mancılık, 2015; Vefikuluçay, 2008; Özdemir, 2009).

Ergenlik döneminin başladığı ortaokul dönemi, toplumsal değerlerin önem kazanmaya başladığı yıllar olarak kabul edilmektedir. Toplumsal değerlerin yaşlılığa bakış açısını önemli ölçüde etkilediği düşünülmektedir. Literatür incelemesi sonucu ortaokul öğrencilerinin toplumsal değer algılarının yaşlılara yönelik tutumlarına etkisini inceleyen bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu bağlamda araştırmanın literatüre katkı sağlayacağı ve bundan sonra yapılacak çalışmalar için de önemli olacağı düşünülmektedir.

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmada, ortaokul öğrencilerinin toplumsal değer algılarının yaşlılara yönelik tutumlarına olan etkisi incelenmiştir. Bu çalışmada, genel tarama modeli türlerinden birisi olan ilişkisel tarama kullanılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Kırıkkale il merkezinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokullar oluşturmaktadır. Çalışma grubu belirlenirken, Kırıkkale İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nden merkezde bulunan ortaokulların listesi alınmıştır. Örneklem belirlenirken rastgele örneklem yolu ile bir özel bir devlet okulu belirlenmiştir. Araştırma, Kırıkkale il merkezinde bulunan rastgele örnekleme yoluyla seçilen okulların 5., 6., 7. ve 8. sınıflarına devam eden ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Uygulama sırasında eğitim ortamında bulunan ve çalışmaya ebeveynlerinden alınan onay sonrası öğretmenleri tarafından ölçek ile değerlendirilmesine izin verilen 5.,6.,7. ve 8. Sınıfta okuyan 287 öğrenci örneklemi oluşturmuştur. Kız ve erkek öğrencilerden gönüllü olan 287 öğrenci araştırmaya katılmıştır. Öğrenciler için herhangi bir cinsiyet ayrımı yapılmamıştır.

Araştırmanın Etik Kurul kararı Kırıkkale Üniversitesi tarafından 06.03.2019 tarih 19/05 toplantı sayısı ile 2019.02.09 karar numarası ile alınmıştır. Araştırma Nisan 2019-Mayıs 2019 tarihleri arasında devlet okulundan 150, özel okuldan 137 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın bağımlı değişkeni toplumsal değer algılarıdır. Araştırmanın bağımsız değişkenleri öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ile yaşlılara ilişkin tutumlarıdır. Bu kısımda öğrencilerin birlikte yaşadıkları yaşlı yakını olup olmaması, birlikte yaşanan yaşlının akrabalık düzeyi, en yakın yaşlı akrabalarla görüşme sıklığı, yaşlılara bakılması gereken yere ilişkin düşünceler, yaşlının aile içindeki önemi, yaşlılara ilişkin düşünceler, huzurevi ziyaretinde bulunup bulunulmadığı, huzurevinde kalan bir yakının olma durumu ve huzurevine ilişkin düşünceler yer almaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin toplumsal değer algılarının yaşlılara yönelik tutumlarına olan etkisinin incelenmesi amacıyla 'Toplumsal Değerleri Algılama Ölçeği'nden yararlanılmıştır. Bu ölçeğin yanı sıra katılımcılar hakkında bilgilere ulaşmak amacıyla da araştırmacılar tarafından hazırlanan 'Kişisel Bilgi Formu' ve 'Yaşlılığa İlişkin Düşünceler Formu' kullanılmıştır. Kullanılan ölçek ile ilgili gerekli izinler ölçek sahiplerinden alınmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada örneklem grubuna, diğer ölçme aracıyla birlikte öğrencilerin demografik (cinsiyet, yaş, sınıf, ailenin aylık gelir düzeyi, anne-baba eğitim düzeyi, anne-baba birliktelik durumu) özelliklerini belirlemek için, araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

Yaşlılığa İlişkin Düşünceler Formu

Bu kısımda öğrencilerin birlikte yaşadıkları yaşlı yakını olup olmaması, birlikte yaşanan yaşının akrabalık düzeyi, en yakın yaşlı akrabalarla görüşme sıklığı, yaşlılara bakılması gereken yere ilişkin düşünceler, yaşlının aile içindeki önemi, yaşlılara ilişkin düşünceler, huzurevi ziyaretinde bulunup bulunulmadığı, huzurevinde kalan bir yakının olma durumu ve huzurevine ilişkin düşünceler yer almaktadır.

Toplumsal Değerleri Algılama Ölçeği

Araştırmada kullanılan Toplumsal Değerleri Algılama Ölçeği, ortaokul 5.sınıf öğrencilerinin toplumsal değerlere yönelik algılarının belirlenmesi amacıyla Bakaç (2013) tarafından geliştirilmiştir. 23 maddeden oluşan ölçek iki faktörlüdür. Madde seçenekleri 'kesinlikle katılmıyorum', 'katılmıyorum', 'kararsızım', 'katılıyorum' ve 'kesinlikle katılıyorum' olarak ifade edilmiştir. Ölçekten alınabilecek minimum puan 23; maksimum puan ise 115'tir. Ölçeğin Cronbach Alpha değeri .86 olup; bu araştırmada ise Cronbach Alpha değeri .926 olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma için araştırmanın yapıldığı üniversitenin Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (Tarih: 06.03.2019, Oturum no: 19/05, Karar no:2019.02.09) gerekli etik kurul onayı ve Milli Eğitim Müdürlüğü'nden çalışmanın yapılacağı okullar için yazılı izin alınmıştır. Araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrencilere hazırlanan onam formu okunup, araştırmanın gönüllülük esasına dayandığı, istedikleri aşamada araştırmayı bırakabilecekleri, isimlerinin alınmayacağı ve verilerin başka bir amaçla kullanılmayacağı belirtilmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırma verilerinin analizi bilgisayarda Statistical Package For Social Science (SPSS) 24.0 paket programında gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde; sayı, yüzde, ortalama, ikili gruplar için t testi ve ikiden daha fazla grup için ise ANOVA testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi olarak $p < .05$ kabul edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin dağılımı

| Değişken | Grup | Sayı (f) | Yüzde (%) |
|------------------------------|-----------------------------------|------------|--------------|
| Cinsiyet | Kız | 142 | 49.5 |
| | Erkek | 145 | 50.5 |
| Yaş | 11 | 82 | 28.6 |
| | 12 | 61 | 21.3 |
| | 13 | 67 | 23.3 |
| | 14 | 77 | 26.8 |
| Sınıf | 5 | 61 | 21.3 |
| | 6 | 66 | 23 |
| | 7 | 65 | 22.6 |
| | 8 | 95 | 33.1 |
| Gelir Düzeyi | Gelir gideri karşılıyor | 199 | 69.3 |
| | Gelir gideri karşılamıyor | 18 | 6.3 |
| | Gelir giderin üstünde | 70 | 24.4 |
| Anne eğitim durumu | İlköğretim ve altı | 110 | 38.3 |
| | Lise ve ortaokul | 115 | 40.1 |
| | Üniversite ve üstü | 62 | 21.6 |
| Baba eğitim düzeyi | İlköğretim ve altı | 54 | 18.8 |
| | Lise ve ortaokul | 143 | 49.8 |
| | Üniversite ve üstü | 90 | 31.4 |
| Anne baba birliktelik durumu | İkisi de sağ ve birlikte | 248 | 86.4 |
| | İkisi ayrı (ayrı yaşama/biri ölü) | 39 | 19.9 |
| Birlikte yaşanan yaşlı | Var | 51 | 17.8 |
| | Yok | 236 | 82.2 |
| Toplam | | 287 | 100.0 |

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımı Tablo 1'de sunulmuştur. Örneklem grubunu oluşturan 287 öğrencinin yarısının (%50.5) kızlardan, %49.5'inin ise erkeklerden oluştuğu belirlenmiştir. Öğrenciler yaşlarına göre incelendiğinde; %28.6'sının 11 yaşında, %21.3'ünün 12 yaşında, %23.3'ünün 13 yaşında ve %26.8'inin 14 yaşında olduğu görülmektedir. Sınıf düzeylerine göre bakıldığında; araştırmaya alınan öğrencilerin %21.3'ü 5. sınıfta, %23.0'ı 6. sınıfta, %22.6'sı 7. sınıfta ve %33.1'i 8. sınıftadır. Öğrenciler arasında ailesinin geliri giderini fazlasıyla karşılayanlar (%69.3) önde gelirken bunu

%24.4 ile geliri giderinin üzerinde olanlar izlemektedir. Geliri giderini karşılamayanların küçük bir oranda olduğu (%6.3) belirlenmiştir. Araştırma kapsamına alınan öğrenciler arasında anne-babası lise ve ortaokul mezunu olanlar (anne %40.1, baba %49.8) önde gelmektedir. Öğrencilerin büyük bir kısmının (%86.4) anne-babası sağ ve birlikte olduğu saptanmıştır. Ayrıca evinde yaşlı ile birlikte yaşamayanlar (%82.2) fazla orandadır.

Tablo 2: Öğrencilerin yaşlılara ilişkin görüşlerine göre dağılımı

| Değişken | Grup | n | % |
|------------------------------|---------------------------|-----|------|
| Yaşlılarla görüşme sıklığı | Haftada 2-3 kez | 82 | 28.6 |
| | Ayda 1 kez ve daha az | 79 | 27.4 |
| | On beş günde 1 kez | 63 | 22 |
| | Her gün | 63 | 22 |
| Yaşlılara nerede bakılmalı | Kendi evinde | 135 | 47 |
| | Çocuklarının evinde | 112 | 39 |
| | Huzurevinde | 40 | 13.9 |
| Yaşlıların aile içinde önemi | Bilgi ve tecrübe aktarımı | 192 | 66.9 |
| | Maddi destek | 58 | 20.2 |
| | Çocuk bakımı | 37 | 12.9 |
| Huzurevi ziyareti | Var | 29 | 10.1 |
| | Yok | 258 | 89.9 |
| Huzurevinde kalan yaşlı | Var | 9 | 3.1 |
| | Yok | 278 | 96.9 |

Tablo 2’de verilen öğrencilerin yaşlılarla görüşme sıklığı incelendiğinde; öğrencilerin yaşlılarla görüşme sıklığı haftada 2-3 kez (%28.6), ayda bir kez ve daha az (%27.4), on beş günde bir kez (%22) ve her gün olarak (%22) belirlenmiştir.

Öğrenciler yaşlılara nerede bakılmalı sorusuna büyük oranda (%47.0) kendi evinde cevabını vermişlerdir. Çocuklarının evinde bakılmalı diyenlerin oranı %39’dur. Öğrencilerin %13.9’u ise yaşlılara huzurevinde bakılmalı cevabını vermiştir.

Öğrenciler arasında yaşlıların aile içindeki önemini bilgi ve tecrübe aktarımı olarak belirtenlerin oranı yarıdan fazladır (%66.9). Yaşlıların aile içindeki öneminin maddi destek (%20.2) ve çocuk bakımı (%12.9) olduğunu düşünenler de bulunmaktadır.

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin çoğunluğu huzurevi ziyaretinde bulunmadığını (%89.9) ve huzurevinde kalan yaşlıları olmadığını (%96.9) belirtmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin ölçekten almış oldukları toplam puanlara ait betimsel istatistikler

| N | \bar{X} | Mod | Medyan | S.S | En düşük puan | En yüksek puan |
|-----|-----------|-------|--------|--------|---------------|----------------|
| 287 | 84.3275 | 92.00 | 90.000 | 18.881 | 23 | 115 |

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin ‘Toplumsal Değerleri Algılama Ölçeği’nden almış oldukları toplam puan ortalamalarının $\bar{X}=84.3275$ olduğu görülmektedir. Yüksek puan bireyin, toplumsal değer algısının yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puanın 23, en yüksek puanın 115 olduğu göz önüne alındığında öğrencilerin toplumsal değer algılarının yüksek oranda olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 4: Öğrencilerin Toplumsal Değerleri Algılama Ölçeğinden aldıkları puanların demografik değişkenlerine göre karşılaştırılması

| Toplumsal Değeri Algılama | Değişken | n | Mean±SS | t | P |
|------------------------------|----------|-----|-----------|--------|------|
| Cinsiyet | Kız | 142 | 3.75±.69 | 1.678 | .094 |
| | Erkek | 145 | 3.58±.92 | | |
| Anne baba birliktelik durumu | Birlikte | 248 | 3.66±.83 | -.175 | .861 |
| | Ayrı | 39 | 3.69±.75 | | |
| Birlikte yaşanan yaşlı | Var | 51 | 3.51±1.01 | -1.531 | .127 |
| | Yok | 236 | 3.70±.77 | | |

Tablo 4’te öğrencilerin Toplumsal Değerleri Algılama Ölçeği ile demografik değişkenleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla t testi yapılmıştır. Öğrencilerin cinsiyetleri ile toplumsal değerleri algılama düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir [t (1.678) = .094, p>.05]. Bununla beraber kız öğrencilerin toplumsal değer algıları erkek öğrencilere göre daha yüksektir (3.75±.69; 3.58±.92).

Öğrencilerin anne-babasının birliktelik durumu ile toplumsal değerleri algılama düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir [t (-.175) = .861, p>.05]. Ancak anne-babası ayrı olanların toplumsal değer algıları anne-babası birlikte olan öğrencilere göre daha yüksektir (3.69±.75; 3.66±.83).

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin toplumsal değer algıları ile yaşlı yakını ile birlikte yaşama durumu arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir [t (-1.531) = .127, p>.05]. Yaşlı yakını ile birlikte yaşamayanların toplumsal değer algıları yaşlı bir yakını ile yaşayanlardan daha yüksek bulunmuştur (3.70±.77; 3.51±1.01).

Tablo 5: Öğrencilerin yaşı ve sınıfı ile Toplumsal Değerleri Algılama Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

| Toplumsal Değeri Algılama | Değişken | n | Mean±SS | F | p |
|---------------------------|----------|----|-----------|-------|------|
| Yaş | 11 | 82 | 3.66±.84 | 2.716 | .045 |
| | 12 | 61 | 3.73±.61 | | |
| | 13 | 67 | 3.85±.64 | | |
| | 14 | 77 | 3.47±1.03 | | |
| Sınıf | 5 | 61 | 3.65±.92 | 2.412 | .067 |
| | 6 | 66 | 3.72±.60 | | |
| | 7 | 65 | 3.85±.67 | | |
| | 8 | 95 | 3.47±.95 | | |

Öğrencilerin yaşı ile Toplumsal Değerleri Algılama Ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasında fark olup olmadığını incelemek için Tek Yönlü Varyans Analizi (One- Way ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin Toplumsal Değerleri Algılama Ölçeği'nden aldıkları ortalama puanların öğrencilerin yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur [$F(4,283) = 2.719, p < .05$]. İstatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlendiğinden ikili karşılaştırmaların yapılabilmesi için, Levene testine göre ($p < .05$), ikili karşılaştırılma testlerinden Tukey testi uygulanmıştır. On üç yaşında olan öğrencilerin toplumsal değer algıları diğer yaşta öğrencilere göre daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin sınıfı ile Toplumsal Değerleri Algılama Ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasında fark olup olmadığını incelemek için Tek Yönlü Varyans Analizi (One- Way ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin Toplumsal Değerleri Algılama Ölçeği'nden aldıkları ortalama puanların öğrencilerin sınıflarına göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur [$F(4,283) = 2.412, p > .05$].

Tablo 6: Öğrencilerin yaşlılara ilişkin görüşleri ile Toplumsal Değerleri Algılama Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

| Toplumsal Değeri Algılama | Değişken | n | Mean±SS | F | P |
|------------------------------|---------------------------|-----|-----------|-------|------|
| Görüşme Sıklığı | Haftada 2-3 kez | 82 | 3.66±.84 | 2.716 | .045 |
| | Ayda 1 kez ve daha az | 79 | 3.73±.61 | | |
| | On beş günde 1 kez | 63 | 3.85±.64 | | |
| | Her gün | 63 | 3.47±1.03 | | |
| Yaşlılara nerede bakılmalı | Kendi evinde | 61 | 3.65±.92 | 2.412 | .067 |
| | Çocuklarının evinde | 66 | 3.72±.60 | | |
| | Huzurevinde | 65 | 3.85±.67 | | |
| Yaşlıların aile içinde önemi | Bilgi ve tecrübe aktarımı | 192 | 3.73±.76 | 1.690 | .186 |
| | Maddi destek | 58 | 3.55±.99 | | |
| | Çocuk bakımı | 37 | 3.51±.81 | | |

Tablo 6'da öğrencilerin yaşlılara ilişkin görüşleri ile Toplumsal Değerleri Algılamaları arasında fark olup olmadığını incelemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (One- Way ANOVA) testi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin Toplumsal Değerleri Algılama Ölçeği'nden aldıkları ortalama puanların öğrencilerin yaşlılar ile görüşme sıklığına göre istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur [$F(4,283) = 2.716, p < .05$]. İstatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlendiğinden ikili karşılaştırmaların yapılabilmesi için, Levene testine göre ($p < .05$), ikili karşılaştırmalar testlerinden Tukey testi uygulanmıştır. Yaşlılar ile on beş günde bir kez görüşen öğrencilerin toplumsal değer algıları yaşlılar ile diğer görüşme sıklığında olan öğrencilere göre daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Tablo 7: Öğrencilerin yaşlılara ilişkin görüşleri

| Maddeler | Katılıyorum | | Fikrim yok | | Katılmıyorum | |
|--|-------------|------|------------|------|--------------|------|
| | n | % | n | % | n | % |
| Bence yaşlı 60 yaşın üzerindeki kişidir | 153 | 53.3 | 59 | 20.6 | 75 | 26.1 |
| Kendine bakamayacak kişilere yaşlı denir | 77 | 26.8 | 44 | 15.3 | 166 | 57.8 |
| Yaşlı kişiler bakıma muhtaç kişilerdir | 126 | 43.9 | 60 | 20.9 | 101 | 35.2 |
| Yaşlı bireylerle bir arada olmaktan hoşlanırım | 183 | 63.8 | 60 | 20.9 | 44 | 15.3 |
| Yaşlılar çok konuşur | 62 | 21.6 | 74 | 25.8 | 151 | 52.6 |
| Yaşlılar her şeye karışır | 63 | 22 | 68 | 23.7 | 156 | 54.4 |
| Yaşlılar ile gençler anlaşamaz | 52 | 18.1 | 57 | 19.9 | 178 | 62 |
| Yaşlılar hep hastalıktan şikayet ederler | 101 | 35.2 | 76 | 26.5 | 110 | 38.3 |
| Yaşlılar hep mutsuzdur | 30 | 10.5 | 44 | 15.3 | 213 | 74.2 |
| Yaşlıların çok geniş tecrübeleri vardır | 206 | 71.8 | 60 | 20.9 | 21 | 7.3 |
| Yaşlılar değişimlere kapalıdır | 77 | 26.8 | 115 | 40.1 | 95 | 33.1 |
| Yaşlılar teknolojiyi kullanamaz | 52 | 18.1 | 70 | 24.4 | 165 | 57.5 |
| Yaşlılar huzurevinde bakılmalıdır | 45 | 15.7 | 58 | 20.2 | 184 | 64.1 |
| Bana göre huzurevleri gereksizdir | 30 | 10.5 | 92 | 32.1 | 165 | 57.5 |
| Tüm huzurevi ücretsiz olmalıdır | 220 | 76.7 | 45 | 15.7 | 22 | 7.7 |
| Anne- babam yaşlandığında huzurevinde kalmalıdır | 11 | 3.8 | 39 | 13.6 | 237 | 82.6 |
| Huzurevinde kalan yaşlılar daha mutludur | 24 | 8.4 | 153 | 53.3 | 110 | 38.3 |
| Huzurevinde kalan yaşlılar çocukları tarafından | 67 | 23.3 | 94 | 32.8 | 126 | 43.9 |

| | | | | | | |
|--|-----|------|-----|------|-----|------|
| istenmeyen yaşlılardır | | | | | | |
| Fakir olan yaşlılar huzurevinde kalır | 29 | 10.1 | 112 | 39 | 146 | 50.9 |
| Huzurevinde kalan yaşlılar mutlu değildir | 55 | 19.2 | 142 | 49.5 | 90 | 31.4 |
| Ülkemizde huzurevi sayısının yetersiz olduğunu düşünüyorum | 90 | 31.4 | 160 | 55.7 | 37 | 12.9 |
| Yaşlılara huzurevinde iyi bakılmaktadır | 140 | 48.8 | 120 | 41.8 | 27 | 9.4 |
| Yaşlanınca huzurevinde kalmak isterim | 17 | 5.9 | 49 | 17.1 | 221 | 77 |

Araştırmaya alınan öğrencilerin yaşlılara ilişkin görüşleri ile ilgili sorulara verilen yanıtları Tablo 7’de sunulmuştur. Buna göre öğrenciler arasında ‘Kendine bakamayacak kişilere yaşlı denir’ (%57.8), ‘Yaşlılar çok konuşur’ (%52.6), ‘Yaşlılar her şeye karışır’ (%54.4), ‘Yaşlılar ile gençler anlaşamaz’ (%62), ‘Yaşlılar hep hastalıktan şikayet ederler’ (%38.3), ‘Yaşlılar hep mutsuzdur’ (%74.2), ‘Yaşlılar teknolojiyi kullanamaz’ (57.5), ‘Yaşlılar huzurevinde bakılmalıdır’ (%64.1), ‘Bana göre huzurevleri gereksizdir’ (%57.5), ‘Anne-babam yaşlandığında huzurevinde kalmalıdır’ (%82.6), ‘Huzurevinde kalan yaşlılar çocukları tarafından istenmeyen yaşlılardır’ (%43.9), ‘Fakir olan yaşlılar huzurevinde kalır’ (%50.9) ve ‘Yaşlanınca huzurevinde kalmak isterim’ (%77) ifadelerine ‘Katılmıyorum’ cevabı verenler çoğunluktadır.

Öğrenciler arasında ‘Bence yaşlı 60 yaşın üzerindeki kişidir’ (53.3), ‘Yaşlı kişiler bakıma muhtaç kişilerdir’ (%43.9), ‘Yaşlı bireylerle bir arada olmaktan hoşlanırım’ (63.8), ‘Yaşlıların çok geniş tecrübeleri vardır’ (%71.8), ‘Tüm huzurevleri ücretsiz olmalıdır’ (%76.3) ve ‘Yaşlılara huzurevinde iyi bakılmaktadır’ (%50.2) ifadelerine ‘Katılıyorum’ cevabını verenler önde gelmektedir. Buna karşın ‘Yaşlılar değişimlere kapalıdır’ (%40.1), ‘Huzurevinde kalan yaşlılar daha mutludur’ (%54.4), ‘Huzurevinde kalan yaşlılar mutlu değildir’ (%47.4) ve ‘Ülkemizde huzurevi sayısının yetersiz olduğunu düşünüyorum’ (%55.1) ifadelerine ise ‘Fikrim yok’ cevabını verenler daha fazla orandadır.

Tablo 8: Öğrencilerin yaşlılara ilişkin görüşlerine göre ANOVA sonuçları

| Toplumsal Değeri Algılama | Değişken | n | Mean | F | P |
|-----------------------------------|--------------|-----|--------|-------|-------|
| Yaşlılar ile gençler anlaşamaz | Katılıyorum | 63 | 3.4731 | 5.763 | .004* |
| | Fikrim yok | 68 | 3.6611 | | |
| | Katılmıyorum | 156 | 3.7528 | | |
| Yaşlılar hep mutsuzdur | Katılıyorum | 30 | 3.3841 | 5.738 | .004* |
| | Fikrim yok | 44 | 3.3982 | | |
| | Katılmıyorum | 213 | 3.7616 | | |
| Bana göre huzurevleri gereksizdir | Katılıyorum | 30 | 3.4696 | 4.216 | .016* |
| | Fikrim yok | 92 | 3.5652 | | |
| | Katılmıyorum | 165 | 3.7465 | | |

*p<.05

Öğrencilerin yaşlılara ilişkin görüşleri ile Toplumsal Değerleri Algılama Ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasındaki ilişkiyi incelemek için Tek Yönlü Varyans Analizi (One- Way ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin toplumsal değerleri algılamaları ile yaşlılar ile gençler anlaşamaz, yaşlılar hep mutsuzdur, bana göre huzurevi gereksizdir diyenler arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [F(3,284) = 5.763, F(3,284) = 5.738, F(3,284) = 5.426, p<.05].

TARTIŞMA VE SONUÇ

Toplumsal yapıyı oluşturan en önemli parçalarından birisi de toplumsal değerlerdir. Toplumsal değer algılarının yaşlılara yönelik tutumlarına etkisinin incelendiği bu çalışmada; araştırma kapsamına alınan ortaokul öğrencilerinin toplumsal değerleri algılamaları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bununla birlikte kız öğrencilerin toplumsal değer algıları erkek öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde Özbey ve Sarıçam (2018) yapılan çalışmada da kız ortaokul öğrencilerinin toplumsal değer algıları erkek öğrencilerden daha yüksektir. Bu bulgu ayrıca literatürdeki Bacanlı (1999), Özgüleç (2001), Kabadağ ve Aladağ (2010), Kahveci ve Demirtaş (2012), Yılmaz (2012), Kundakçı (2014) ve Çetin (2016) ’in araştırma bulguları ile de paralellik göstermektedir. Literatürde değerler ve cinsiyet arasındaki ilişkileri inceleyen çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Ayrıca, Kaplan-Ergün ve Sulak (2017), Gömleksiz (2007), Sineren (2018) ve Bulut (2012) tarafından yapılan çalışmalarda da cinsiyete göre değerlerin değiştiği belirlenmiştir. Bu sonuç kızların toplumsal değerleri erkeklere oranla daha fazla benimseme taraftarı olduklarını ve toplumsal cinsiyet rollerini daha fazla benimsediklerini düşündürmektedir.

Öğrencilerin toplumsal değerleri algıları ile yaş arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Çalışmaya göre; on üç yaşında olan öğrencilerin toplumsal değer algıları diğer yaşta öğrencilere göre daha fazladır. Özbey ve Sarıçam (2018)’in çalışmasında da on üç yaşındaki öğrencilerin toplumsal değer algıları diğer yaşta öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Tutar ve ark., (2015), Cesur ve Topçu (2010), Yiğit ve Dilmaç (2015), tarafından yapılan çalışmalar da bu sonucu destekler niteliktedir.

Araştırmaya alınan ortaokul öğrencilerinin yaşlılara ilişkin olarak ‘Kendine bakamayacak kişilere yaşlı denir’, ‘Yaşlılar çok konuşur’, ‘Yaşlılar her şeye karışır’, ‘Yaşlılar ile gençler anlaşamaz’, ‘Yaşlılar hep hastalıktan şikâyet ederler’, ‘Yaşlılar hep mutsuzdur’, ‘Yaşlılar teknolojiyi kullanamaz’ ifadelerine Katılmıyorum cevabı verenler önde gelmektedir. Benzer şekilde yurt içinde (Çelik, 2018; Zaybak vd., 2017; Güven vd., 2012, Vefikuluçay, 2008) ve yurt dışında (Hweidi & Al-Obeisat, 2006; Bernardini vd., 2008; Wang vd., 2009) gerçekleştirilen çalışmalarda öğrencilerin yaşlı bireylere karşı tutumlarının olumlu düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin toplumsal değerleri algılamaları ile “Yaşlılar ile gençler anlaşamaz”, “Yaşlılar hep mutsuzdur”, “Bana göre huzurevi gereksizdir”, “Tüm huzurevleri ücretsiz olmalıdır”, “Huzurevinde kalan yaşlılar daha mutludur” diyenler arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu ifadelere katılmıyorum cevabı veren öğrencilerin ortalamaları katılıyorum ve fikrim yok cevabını verenlerden daha yüksektir. Bu durum kültürümüz gereği yaşlının aile içerisinde bakımının önemsenmesinden ve yaşlıya duyulan saygı ile sevginin çocuklara da yansımış olmasından kaynaklanmaktadır.

Bu araştırmanın sonucunda ortaokul öğrencilerinin toplumsal algıları ile cinsiyet, anne-baba birliktelik durumu ve birlikte yaşanılan yaşlı arasında anlamlı bir fark bulunmazken, yaşları ve yaşlılarla görüşme sıklığı arasında anlamlı fark bulunmuştur. Kız öğrencilerin, anne-babası ayrı olanların, yaşlı ile birlikte yaşamayanların, on üç yaşında olan öğrencilerin toplumsal değer algıları daha fazladır.

Öğrencilerin toplumsal değerleri algılamaları ile “Yaşlılar ile gençler anlaşamaz”, “Yaşlılar hep mutsuzdur”, “Bana göre huzurevi gereksizdir” ifadeleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu ifadelere “Katılmıyorum” yanıtını verenler önde gelmektedir.

ÖNERİLER

Ortaokul öğrencilerinin genel olarak toplumsal değerler konusunda duyarlı ve bu değerlere sahip çıkmak konusunda bilinçli olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre;

- ✓ Mevcut çalışma Kırıkkale ilindeki iki okul ile sınırlı tutulmuştur. Daha geniş örnek grupları ile yeni çalışmalar yapılabilir.
- ✓ Yaşlılara yönelik tutum ve algıların olumlu yönde daha da gelişmesi için müfredat programlarına yaşlı, yaşlanma konularında dersler eklenebilir.

KAYNAKÇA

- Atasoy, I. (2020). “Hemşirelik Bölümü Öğrencileri ile Mühendislik Bölümü Öğrencilerinin Yaşlılığa İlişkin Görüşleri ve Yaşlılara Karşı Tutumları”. Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi (YSAD), 13(1): 10-18.
- Bacanlı, H. (1999). “Üniversite Öğrencilerinin Değer Tercihleri”. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 57(4): 597-610.
- Bakaç, E. (2013). “Toplumsal Değerlere Yönelik Algı Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 2(4): 303-309.
- Başaran, Ö. (2018). “Süleyman Demirel Üniversitesi Son Sınıf Lisans Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları ve Etkileyen Etmenler”. Tıpta Uzmanlık Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Isparta.
- Bernardini Zambrini, D.A., Moraru, M., Hanna, M., Kalache, A., & Nuñez, J.F. (2008). “Attitudes Toward the Elderly Among Students of Health Care Related Studies at The University of Salamanca, Spain.” Journal of Continuing Education in the Health Professions, 28(2): 86-90.
- Bulut, S.S. (2012). “Gazi Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Değer Yönelimleri”. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 3(1): 216-238.
- Cesur, S., & Topçu, M. S. (2010). “Değerlerin Belirlenmesi Testinin Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması ve Yaş, Eğitim, Cinsiyet ve Ebeveyn Eğitiminin Ahlaki Gelişim ile İlişkisi”. Educational Sciences: Theory & Practice, 10(3): 1657-1696.
- Ceylan, H., & Öksüz, M. (2015). “Sosyal Hizmet Lisans Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumlarının İncelenmesi”. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8(39): 459-466.
- Ceylan, Y. (2012). “Toplumsal Değerler ve Medya Etiği”. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(7): 45-58.

- Çelik, G. (2018). “Ortaokul Öğrencilerinin Yaşlılık Algıları (Serdivan İlçesi Örneği)”. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çetin, H. (2016). “Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Değer Algılarının İncelenmesi”. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Debats, D. L. (1996). “The Structure of Human Values: A Principal Components Analysis of The Rokeach Value Survey (RVS)” Doctoral Dissertation, University of Groningen, Groningen, Netherlands.
- Ergün-Kaplan, S. & Sulak, S.A. (2017). “Ortaokul Öğrencilerinin Toplumsal Değerlere Yönelik Bakış Açılarının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi”. Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(3): 840-858
- Gelen, İ., Yılmaz, A., & Kurtulmuş, M. (2010). “İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyoekonomik Düzeyleri İle Değerleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi”. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(14): 237-246.
- Gömlüksiz, M. N. (2007). “Lise Öğrencilerinin Toplumsal Değerlere İlişkin Tutumları: Elâzığ İli Örneği”. R. Kaymakcan, S. Kenan, H. Hökekleli, Z. Arslan ve M. Zengin (Ed.), Değerler ve Eğitimi İçinde, ss. 727-741, Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları, İstanbul.
- Gözübüyük, T. M. (2014). “Kuşaklararası Dayanışma ve İş Birliği Çerçevesinde Gençlerin Yaşlı Ve Yaşlılık Algısının Değerlendirilmesi”. Toplum Bilim Dergisi, 8(15): 7-28.
- Güven, D. Ş., Muz, U. G., & Ertürk, E. N. (2012). “Üniversite Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları ve Bu Tutumların Bazı Değişkenlerle İlişkisi”. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 15(2): 99-105.
- Güven, S. (1999). *Toplum Bilim*, 1. Baskı, Ezgi Kitabevi, Bursa.
- Halstead, M. & Pike, M. (2006). “Citizenship and Moral Education: Values in Action”. Routledge, Oxford.
- Hweidi, I. M., & Al-Obeisat, S. M. (2006). “Jordanian Nursing Students’ Attitudes Toward the Elderly”. Nurse Education Today, 26(1): 23-30.
- Kabadağ, A., & Aladağ, S. K. (2010). “Farklı İlköğretim Kurumlarına Devam Eden Öğrencilerin Ahlaki Gelişimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 7(1): 879-898.
- Kahveci, G., & Demirtaş, Z. (2012). “İlköğretim Okulu Altıncı, Yedinci ve Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Temizlik Ve Hijyen Algıları”. Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, 2(2): 52-61.
- Kundakçı, Z. (2014). “Lise Öğrencilerinin Değer Tercihleri ile Çevreye Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki (Denizli İli Örneği)”. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Mancılık, A. (2015). “Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Müracaatçı Olarak Yaşlılarla Çalışma ve Yaşlılara Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi”. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özbey, A., & Sarıçam, H. (2018). “Ortaokul Öğrencilerinde Demokrasi Algısı, Deontik Adalet, Toplumsal Değerler Algısı Arasındaki İlişki”. Ege Eğitim Dergisi, 19(1): 161-181.
- Özdemir, Ö. (2009). “Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları”. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özgüleç, F. (2001). “7-11 Yaşlarındaki Çocukların Ahlaki Yargılarının Gelişimi”. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Parashar, S., Dhar, S., & Dhar, U. (2004). “Perception of Values: A Study of Future Professionals”. Journal of Human Values, 10(2): 143-152.
- Sarıçam, H., Çelik, İ., Arıcı, N., & Kaya, M. M. (2014). “The Examination of Relationship Between Human Values and Moral Maturity in Adolescence”. International Journal of Human Sciences, 11(1):1325-1342.
- Sineren, M. A. (2018). Ortaöğretim öğrencilerinin bireysel değer algılarının incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Satterfield, T. (2001). “In Search of Value Literacy: Suggestions for The Elicitation of Environmental Values”. Environmental Values, 10 (3): 331-35.

- Soyuer, F., Ünalın, D., Güleser, N., & Elmalı, F. (2010). "Sağlık Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları Ve Bu Tutumların Bazı Değişkenler İle İlişkisi". Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 3 (2): 20-24.
- Tola, D. (2003). İlkokul 5.sınıf Çocuklarında Ahlaki Yargı ile Ana-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tutar, H., Akbolat, M., & Erdönmez, C. (2015). "Öğrencilerin Yaşam Değerlerinin İncelenmesi". Electronic Journal of Vocational Colleges, 14.Bürokon Özel Sayısı, s. 466-480.
- Ucun, Y., Mersin, S., & Öksüz, E. (2015). "Gençlerin Yaşlı Bireylere Karşı Tutumu". Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8 (37): 1143-1148.
- Vefikuluçay, D. (2008). "Üniversitede Öğrenim Gören Öğrencilerin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları". Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Wang, C. C., Liao, W. C., Kao, M. C., Chen, Y. J., Lee, M. C., Lee, M. F., & Yen, C. H. (2009). "Taiwanese Medical and Nursing Student Interest Levels in And Attitudes Towards Geriatrics". Annual Academic Medical Singapore, 38(3): 230-236.
- Yılmaz, Ç. (2012). İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Programında Verilen Değerlerin Hedeflerinin Gerçekleşme Düzeyi (Ardahan Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Yılmaz, E., & Özkan, S. (2010). "Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları". Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, 3(2): 37-51.
- Yiğit, R., & Dilmaç, B. (2015). "Ortaöğretimde Öğrencilerinin Sahip Oldukları İnsani Değerler ile Akademik Erteleme Davranışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi". Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 31: 159-178.
- Zaybak, A., Güneş, Ü., Özdemir, H., & Baran, Ö. (2017). "Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumlarının İncelenmesi". Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 33(1): 1-12.